

länglich keilförmig nach hinten verjüngt, am Ende abgestumpft. Cerci normal.

Beine gossenteils schwarz, die Vorderhüften gegen Ende und die t_1 braun, Vordertarsen noch etwas heller; diese im Vergleich mit *rubricornis* gedrungen: das 2. Glied nur $2 \times$, das 3. etwa $1\frac{1}{2} \times$, das 4. nur etwas länger als am Ende breit (bei *rubricornis* das 2. Glied über $3 \times$, das 3. ca $2 \times$, das 4. etwa $1\frac{1}{2}$ mal länger als breit). f_3 wie bei *rubricornis*, die Postero-dorsalwimpern (ca 10) nehmen successiv an Länge und Stärke zu, im mittleren t_3 -Drittel sind sie am kräftigsten.

Flügel etwas braun getönt, alle Adern deutlich braun, c-Index etwa 0,55, Abschnittsverhältnis annähernd 20:10:7. Costalwimpern zahlreich, auf der Grenze von kurz und lang. Gabelzelle gross, der Winkel nicht spitz; m_1 jenseit der Gabelung beginnend, der obliterierte Anfang zeigt eine blasse S-Krümmung, der weitere Verlauf wie bei *rubricornis*.

Halteren gelb. Körperlänge ca 2 mm (*rubricornis* ± 3 mm!).

HET „KREEFTENOOG” ALS OGENWISSER

door

W. LENAERS (Stramproy).

Bij de vlasbewerking, die op het eind van de vorige eeuw in deze streken nog vrij algemeen was, bestond het gevaar, dat men „hagele” of andere kleine vlasafval in de ogen kreeg. Het waren meestal vrouwen en meisjes, die met het „raepe, brake, zwonge en hégele” belast waren en die daarbij dan last van hun ogen ondervonden.

Een beproefd huismiddel om dit ongemak tegen te gaan was het „kreeften oog”, een klein benig voorwerpje, grijs-wit van kleur, ter grootte van een koffieboon en evenals deze, half bol — half plat van vorm, afkomstig uit een kreeft.*)

De vlakke kant is echter van een klein opstaand randje voorzien. Dit kreeften oog werd met de platte kant naar het oog, onder het ooglid gebracht. Het vuil, dat in de ogen waaide werd onder het opstaand randje opgevangen en bewaard.

Het geprikkelde oog werd niet pijnlijk aangedaan door het speurend kreeften oog. Na haast onfeilbaar resultaat vielen kreeften oog en zijn prooi als vanzelf uit het oog van de patiënt. Men liet het op een bord vallen, opdat

KREEFTENOOG

het niet zoek zou raken.

Ik geef toe, dat dit alles wel fabelachtig klinkt. Doch volgens oudere dorpsgenoten, speelde dit kreeften oog inderdaad deze nuttige rol.

Kapelaan A. J. H. Waelbers, die op enige medische ontwikkeling kon bogen, was omstreeks 1870 de gelukkige bezitter van zo'n kreeften oog. In voorkomende gevallen gaf hij het ter leen. Een 82-jarige dorpsgenoot vertelt mij, dat hij omstreeks 1880 ook ging experimenteren. Hij ving in de Tungelroyse beek een kreeft zo groot „wie e wichter klumpke”; tot 1910 waren de kreeften in deze beek niet zeldzaam.

Het vangen ging gemakkelijk, want de kreeft greep zich in defensief noodlot aan een toegestoken „wis” (lange dunne stok) vast. Zo werd het dier uit het water getrokken. Met behulp van de kapelaan kwam mijn zegsman in het bezit van het begeerde kreeften oog.

Er werd veel leentje-buur gespeeld tot zelfs in Weert. Bij de familie H. Brunenberg-Lenaers kon ik een kreeften oog voor het Natuurhistorisch Museum van Maastricht bemachtigen. Over de herkomst wist men mij niets mee te delen. Dit kleinood werd veilig en waardig bewaard in een mooi handgedraaid houten doosje, dat ik tevens gaarne aan het museum ten geschenke geef.

*) Wanneer een kreeft gaat vervellen, wordt vooraf de kalk uit het pantser opgelost en door het bloed naar de maag vervoerd. Tijdelijk wordt de kalk daar in lensvormige brokjes afgezet, de z.g. kreeftenogen. Later worden ze weer opgelost en door het bloed naar het nieuwe vergrote pantser gebracht. Redactie.